

Protokoll fört vid enskild föredragning

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Enhetschef
Mikko Helminen

Justerat
Omedelbart

Nr 7
Tillstånd för arkeologisk undersökning av fast
fornlämning Fi 2.1 i Bartsgårda, Finström kommun
ÅLR 2020/9467
40 U3a

Ärende

Helsingfors universitets humanistiska fakultet har anhållit om tillstånd att utföra en arkeologisk undersökning av fast fornlämning Fi 2.1 i Bartsgårda by, Finströms kommun.

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt att bevilja Helsingfors universitets humanistiska fakultet tillstånd för att utföra en arkeologisk undersökning av fast fornlämning Fi 2.1 i Bartsgårda by, Finströms kommun, enligt bilaga 1.

Nr 8
Tillstånd för arkeologisk undersökning av fast
fornlämning Su 3.3 i Bomarsund och Prästö by, Sunds
kommun
ÅLR 2021/1785
41 U3a

Ärende

Ark-byroo Oy har den 1.3.2021 lämnat in en begäran till kulturbyrån om tillstånd för arkeologiska undersökningar av del av fast fornlämning Su 3.3 inför bygge av besökscentrum vid Bomarsunds fästningsområde.

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt att bevilja Ark-byroo Oy tillstånd för att utföra en arkeologisk undersökning av del av fast fornlämning Su 3.3 i Bomarsund och Prästö by, Sunds kommun, enligt bilaga 2.

Hänvisning
Er begäran den 2.12.2020

Kontaktperson
Antikvarie Daniel Anderberg

Helsingfors Universitet
Att: Tuuli Heinonen
Unionsgatan 38F
00014 Helsingfors

Ärende

Tillstånd för arkeologisk undersökning av fast fornlämning Fi 2.1 i Bartsgårda, Finströms kommun

Ärende

Helsingfors universitets humanistiska fakultet har anhållit om tillstånd att utföra en arkeologisk undersökning av fast fornlämning Fi 2.1 i Bartsgårda by, Finströms kommun.

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt att bevilja Helsingfors universitets humanistiska fakultet tillstånd för att utföra en arkeologisk undersökning av fast fornlämning Fi 2.1 i Bartsgårda by, Finströms kommun.

Tillståndet beviljas på följande villkor:

1. Den som beviljats tillstånd ska genomföra undersökningen i enlighet med ansökan, den fastslagna undersökningsplanen och villkoren som ställs i detta beslut. Väsentliga ändringar i undersökningsplanen måste godkännas av Ålands landskapsregering.
2. Undersökningens ansvariga ledare är universitetslärare Tuuli Heinonen (FM) och ansvarig fältledare biträdande professor Kristin Ilves (FD).
3. Tillståndet för den arkeologiska fältundersökningen gäller den ytan och den omfattningen som framgår av undersökningsplanen (dat. 1.12.2020) samt av komplettering (dat. 9.3.2020).
4. Den som beviljats undersökningstillstånd ska utreda eventuella tillståndsförfaranden från andra myndigheter och ansvarar även för eventuella avtal med fastighetsägaren. Tidpunkt för arkeologiska undersökningar ska i god tid meddelas till fastighetsägaren.

5. Undersökningen ska planeras och utföras så att den inte orsakar fastighetsägaren eller någon annan sådan skada, som berättigar dessa parter till ersättning från Ålands landskapsregering. Ifall detta inte är möjligt, måste landskapsregeringen meddelas om ett skriftligt avtal mellan den som beviljats undersökningstillstånd och den part som berörs. I ett sådant avtal måste det framgå att parten som lider eventuell skada inte skall söka ersättning från landskapsregeringen. Ifall ett sådant avtal inte har tecknats eller Ålands landskapsregering av annan orsak kan ses som ersättningskyldig, är landskapsregeringen berättigad att kräva kostnaderna som uppstår från den som beviljats undersökningstillstånd.
6. Samtliga fynd av forntida karaktär som påträffas i samband med undersökningen ska tillvaratas, katalogiseras och lämnas över till Ålands landskapsregering, Ålands museum.
7. Om det under undersökningen påträffas oväntade fynd eller avvikande arkeologiska anläggningar med särskilda skydds-, förvarings- eller konserveringsbehov ska den som beviljats undersökningstillstånd omedelbart kontakta Ålands landskapsregering, som beslutar om fortsatta åtgärder.
8. Efter fältarbetet ska den undersökta ytan fyllas igen och platsen som berörts av undersökningen återställas.
9. Den som beviljats undersökningstillstånd ska leverera en undersökningsrapport till Ålands landskapsregering. Undertecknad undersökningsrapport med dess kartbilagor och kompletta fynd-, foto-, ritnings- och andra förteckningar ska vara kulturbyrån tillhanda senast 31.8.2022. Rapporten arkiveras hos Ålands museum och behandlas enligt landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.
10. Den som beviljats undersökningstillstånd ansvarar för rätt behandling, rensning, katalogisering och numrering av fyndmaterialet samt att på överenskommet sätt behandla och genomföra naturvetenskapliga analyser av provmaterialet. Fyndmaterialet och andra tillvaratagna material skall under undersökningens gång förvaras så att utomstående personer okontrollerat inte kan få tillgång till materialet och så att lokalerna inte skadar materialet.
11. I samband med undersökningen tillvaratagna fynd och prover katalogiseras till Ålands museums samling enligt accessionsnummer och anvisningar som Ålands museum tillhandahåller. Eventuella lösa fornföremål som mottagits eller på andra sätt tillvaratagits i samband med undersökningen men som inte kan sättas i samband

med den, skall utan dröjsmål tillställas landskapsregeringen, tillsammans med information om dess fyndplats och fyndomständigheter.

12. Den som beviljats undersökningstillstånd ansvarar för föremålets konservering.
13. Ålands landskapsregering ska meddelas skriftligen senast 31.7.2021 ifall undersökningarna av någon orsak ändrat tidpunkt eller ställts in.

Motivering

Sökanden har den 1 december 2020 anhållit om tillstånd för att utföra fortsatta arkeologiska undersökningar av delar av fast fornlämning Fi 2.1. Undersökningen ingår som en del i undervisningen i Helsingfors universitets humanistiska fakultets kandidatprogram i kulturforskning. Undersökningsprojektet består av en arkeologisk utgrävning (under perioden 7–22.8.2021) och en efterarbetsfas. Fältkursen, inklusive samtliga utgifter i samband med undersökningen och efterarbetet, finansieras av Helsingfors universitets humanistiska fakultets avdelning för kulturer.

Undersökningens syfte är, utöver att erbjuda ett undervisningsobjekt i undervisningen, att utreda karaktären på en av de möjliga lämningar som ligger i anslutning till fornlämningen, samt att samla in prover för datering och andra naturvetenskapliga analyser. Frågeställningen har som målsättning att pröva om tolkningen av en av de lämningar som arkeolog Björn Cederhvarf tidigare pekat ut som en husgrund av forntida typ. Vidare ska man i så fall testa tolkningen om denna är samtida med det närliggande höggravfältet och undersöka vilken funktion den haft. Undersökningen syftar till att klargöra om dessa anläggningar är ostörda av senare tiders aktiviteter.

I utgrävningen ingår en manuell undersökning av ett område på 20 m² vid en anläggning av stengrundskaraktär som ligger strax öster om den husgrund som undersöktes 2020. Utgrävningen genomförs för hand i rutenheter, jorden sållas och alla påträffade fynd knyts till de enheter som utgrävningen omfattar. Utöver detta utgrävningsområde kommer undersökningen att innefatta en provundersökning där ett antal provgröpar öppnas söder om den husgrund som undersöktes 2020. Efter fältundersökningen återställs marken och anläggningens undersökta del rekonstrueras till sitt ursprungliga skick. Fältdundersökningens arbetsgrupp kommer att bestå av universitetslektor Tuuli Heinonen (FM), biträdande professor Kristin Ilves (FD), universitetslektor Antti Lahelma (FD) samt laboratoriekoordinator Elisabeth Holmqvist (FD) tillsammans med 10–15 kursdeltagare.

Efterarbetsfasen gällande bearbetning av arkeologiska fyndmaterial genomförs under hösten och vintern 2021 i Helsingfors universitets laboratorium i Helsingfors, som är anpassad för bearbetning av arkeologiskt fyndmaterial. Efterarbetet genomförs som en del av undervisningen under samma ledning, samt med samma arbetsgrupp som i

fältundersökningen. Sökanden kommer att överlåta konserveringen av metallfynden till företaget Konservointipalvelu Löytö. Efterarbetsfasen gällande sammanställning av utgrävningsrapport, ritningar, kartor och fyndkatalog genomförs av Tuuli Heinonen och Kristin Ilves under höst och vinter 2021. Den färdiga rapporten, de tillhörande kartorna, digital dokumentation, fyndkatalogen och alla fynd ska återlämnas till Ålands Landskapsregering inom ett år efter avslutad utgrävning.

Landskapsregeringen konstaterar att platsen till den planerade undersökningen berör en fast fornlämning, gravfält och boplatzlämning Fi 2.1, som är fredad från alla ingrepp enligt 1 § i landskapslagen (1965:9) om fornminnen (nedan fornminneslagen). Enligt 10 § 1 mom. i fornminneslagen kan landskapsregeringen, på villkor som den bestämmer, meddela tillstånd åt annan att undersöka en fornlämning.

Landskapsregeringen bedömer med stöd av 10 § i fornminneslagen samt med beaktande av den undersökningsplan och de kompletterande uppgifterna som sökanden lämnat, att tillstånd för en arkeologisk undersökning kan beviljas.

Tillämpade lagrum

10 och 21 §§ Landskapslag (1965:9) om fornminnen
Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

Övrigt

I det fall sökande planerar att fortsätta undersökningen i framtiden ska den färdigställda rapporten lämnas in senast vid tidpunkten för den nya tillståndsansökan.

Undersökningsledaren är skyldig att inneha tillstånd för utförelse av samtliga arkeologiska fynd och provmaterial som under undersökningens gång ska förvaras, analyseras och konserveras utanför landskapet Åland. Ålands landskapsregeringen prövar tillstånd för utförelse av arkeologiska fynd enskilt på ansökan.

Ändringssökande

Besväransvisning till beslutet bifogas

Minister

Annika Hambrudd

Enhetschef

Mikko Helminen

FÖR KÄNNEDOM Museiverket, kirjaamo@museovirasto.fi

Museichef Annika Dahlblom, Ålands museum annika.dahlblom@regeringen.ax

Antikvarie Veronica Lindholm, Ålands museum veronica.lindholm@regeringen.ax

Hänvisning
Er begäran den 1.3.2021

Kontaktperson
Antikvarie Daniel Anderberg

Ark-byroo Oy
Att: Heini Ynnilä
Gustavsgatan 3
00500 Helsingfors

Ärende

Tillstånd för arkeologisk undersökning av fast fornlämning Su 3.3, i Bomarsund och Prästö by, Sunds kommun

Ärende

Ark-byroo Oy har den 1.3.2021 lämnat in en begäran till kulturbyrån om tillstånd för arkeologiska undersökningar av del av fast fornlämning Su 3.3 inför bygge av besökscentrum vid Bomarsunds fästningsområde.

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt att bevilja Ark-byroo Oy tillstånd för att utföra en arkeologisk undersökning av del av fast fornlämning Su 3.3 i Bomarsund och Prästö by, Sunds kommun.

Tillståndet beviljas på följande villkor:

1. Den som beviljats tillstånd ska genomföra undersökningen i enlighet med ansökan, den fastslagna undersökningsplanen och villkoren som ställs i detta beslut. Väsentliga ändringar i undersökningsplanen måste godkännas av Ålands landskapsregering.
2. Undersökningens ansvariga ledare är FD Heini Ynnilä.
3. Tillståndet för den arkeologiska fältundersökningen gäller den yta och den omfattning som framgår av rubbningstillstånd (8 U3a, dat. 15.1.2021) samt undersökningsplanen (dat. 1.3.2019).
4. Den som beviljats undersökningstillstånd ska utreda eventuella tillståndsförfaranden från andra myndigheter och ansvarar även för eventuella avtal med fastighetsägaren. Tidpunkt för arkeologiska undersökningar ska i god tid meddelas till fastighetsägaren.

5. Undersökningen ska planeras och utföras så att den inte orsakar fastighetsägaren eller någon annan sådan skada, som berättigar dessa parter till ersättning från Ålands landskapsregering. Ifall detta inte är möjligt, måste landskapsregeringen meddelas om ett skriftligt avtal mellan den som beviljats undersökningstillstånd och den part som berörs. I ett sådant avtal måste det framgå att parten som lider eventuell skada inte skall söka ersättning från landskapsregeringen. Ifall ett sådant avtal inte har tecknats eller Ålands landskapsregering av annan orsak kan ses som ersättningskyldig, är landskapsregeringen berättigad att kräva kostnaderna som uppstår från den som beviljats undersökningstillstånd.
6. Samtliga fynd av forntida karaktär som påträffas i samband med undersökningen ska tillvaratas, katalogiseras och lämnas över till Ålands landskapsregering, Ålands museum.
7. Om det under undersökningen påträffas oväntade fynd eller avvikande arkeologiska anläggningar med särskilda skydds-, förvarings- eller konserveringsbehov ska den som beviljats undersökningstillstånd omedelbart kontakta Ålands landskapsregering, som beslutar om fortsatta åtgärder.
8. Den som beviljats undersökningstillstånd ska leverera en undersökningsrapport till Ålands landskapsregering. Undertecknad undersökningsrapport med dess kartbilagor och kompletta fynd-, foto-, ritnings- och andra förteckningar ska vara kulturbyrån tillhanda senast 30.4.2022. Rapporten arkiveras hos Ålands museum och behandlas enligt landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.
9. Den som beviljats undersökningstillstånd ansvarar för rätt behandling, rensning, katalogisering och numrering av fyndmaterialet samt att på överenskommet sätt behandla och genomföra naturvetenskapliga analyser av provmaterialet. Fyndmaterialet och andra tillvaratagna material skall under undersökningens gång förvaras så att utomstående personer okontrollerat inte kan få tillgång till materialet och så att lokalerna inte skadar materialet.
10. I samband med undersökningen tillvaratagna fynd och prover katalogiseras till Ålands museums samling enligt accessionsnummer och anvisningar som Ålands museum tillhandahåller. Eventuella lösa fornföremål som mottagits eller på andra sätt tillvaratagits i samband med undersökningen men som inte kan sättas i samband med den, skall utan dröjsmål tillställas landskapsregeringen, tillsammans med information om dess fyndplats och fyndomständigheter.
11. Den som beviljats undersökningstillstånd ansvarar för föremålens konservering.

Motivering

Sökanden har den 1 mars 2021 anhållit om tillstånd för att utföra en arkeologisk undersökning av delar av fast fornlämning Su 3.3 inför rubbande. Undersökningen ingår som en del i arbetet inför anläggande av ett besökscentrum vid Bomarsunds fästningsområde.

Kulturbyrån konstaterar att läget för de planerade åtgärderna ligger i anslutning till fast fornlämning, fästningsområde Su 3.3, som är fredade från alla ingrepp enligt 1 § i Landskapslag (1965:9) om fornminnen. Landskapets fastighetsverk har den 15.1.2021 fått tillstånd för rubbande (beslut 8 U3a) av de delar av fast fornlämning Su 3.3 som berörs av besökscentrat. Landskapsregeringen kan enligt 10 § 1 mom. i fornminneslagen kan landskapsregeringen, på villkor som den bestämmer, meddela tillstånd åt annan att undersöka en fornlämning.

Fastighetsverket har anlitat företaget Ark-byroo Oy som konsultföretag för det arkeologiska fältarbetet. Enligt Ark-byroos undersökningsplan består den arkeologiska undersökningen av en arkeologisk utgrävning som beräknas ta 6 arbetsdagar. Därefter följer en efterarbetsfas som i nuläget är svår att tidsbedöma, då det är beroende på resultaten av fältarbetet. Själva rapportarbetet beräknas ta 5 arbetsdagar. Dokumentationen uppfyller de allmänna krav som anges i *Kvalitetsanvisningar fältarbeten i Finland* (Museiverket 2013).

Kulturbyrån konstaterar att Ark-byroo angivit att den arkeologiska fältfasen består av att först mäta in konturer, topp- och bottenmått samt läget på de lösa borrhålsblock (objekt 102, 123, 124, 127, 129, 131, 256) och formhuggna granitblock (objekt 125, 128, 132) som ska rubbas. Dessa kommer även att fotograferas och beskrivas i text. Schaktövervakningen av Bodiscovägen består av att övervaka maskinarbetet och stoppar arbetet vid behov för att dokumentera vägens struktur mm. Lämningarna och vägen dokumenteras med hjälp av RTK, foto/drönare samt skriftliga anteckningar.

Kulturbyrån konstaterar vidare att Ark-byroo efter fältarbetet ska göra en värdering av fältmaterialet och ge förslag till hantering av detta till fastighetsverket. Arkeologen ser till att materialet kommer att analyseras, fynden putsas, konserveras, katalogiseras och levereras till Ålands museum. Rapporten, på svenska, kommer tillsammans med ritningar, inmätningar och fotografier överlämnas till Landskapets fastighetsverk, Ålands landskapsregerings kulturbyrån samt Ålands museum.

Landskapsregeringen bedömer med stöd av 10 § i fornminneslagen samt med beaktande av den undersökningsplan som sökanden lämnat, att tillstånd för en arkeologisk undersökning kan beviljas.

Tillämpade lagrum

10 och 21 §§ Landskapslag (1965:9) om fornminnen
Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

Övrigt

Undersökningsledaren är skyldig att inneha tillstånd för utförelse av samtliga arkeologiska fynd och provmaterial som under undersökningens gång ska förvaras, analyseras och konserveras utanför landskapet Åland. Ålands landskapsregeringen prövar tillstånd för utförelse av arkeologiska fynd enskilt på ansökan.

Ändringssökande

Besvärсанvisning till beslutet bifogas

Minister

Annika Hambrudd

Enhetschef

Mikko Helminen

FÖR KÄNNEDOM Museiverket, kirjaamo@museovirasto.fi
Arkitekt Daniel Andersson, Landskapets fastighetsverk
daniel.andersson@fastighetsverket.ax
Museichef Annika Dahlblom, Ålands museum annika.dahlblom@regeringen.ax
Antikvarie Veronica Lindholm, Ålands museum veronica.lindholm@regeringen.ax